

Vergaderjaar 2023–2024

26 485

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Nr. 432

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN EN VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 december 2023

Naar aanleiding van het Kamerdebat op 26 oktober 2023 (Handelingen II 2023/24, nr. 18, item 50) inzake de wijziging van de begrotingsstaat van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (Kamerstuk 36 435 XVII) heeft de Kamer de motie van het lid Thijssen c.s. aangenomen die de regering verzoekt een beslissing over het verstrekken van een exportkredietverzekering (ekv) voor het LNG project van Total Energies in Mozambique (hierna: het project) uit te stellen tot de uitkomsten van het herbeoordelingsproces duidelijk zijn en zijn besproken in de Tweede Kamer.¹ In deze Kamerbrief zal het kabinet uiteenzetten op welke wijze zij invulling zal geven aan deze motie. Ook worden in deze brief de status van het project en de aandachtspunten bij de beoordeling verder toegelicht.

Het LNG project van Total Energies in Mozambique waar de motie betrekking op heeft is een omvangrijk project dat de aandacht heeft van diverse belanghebbenden: de Mozambikaanse overheid die de eventuele herstart van het project als belangrijk voor de ontwikkeling van het land en Cabo Delgado in het bijzonder ziet en voor Mozambique een belangrijke rol weggelegd vindt als energie-hub van Zuidelijk Afrika waarvan naast waterkracht, zon- en windenergie, gasexploitatie onderdeel is. Daarnaast een consortium van bedrijven uit meerdere landen onder leiding van Total Energies dat het project uitvoert. En tenslotte een aantal organisaties binnen het maatschappelijk middenveld dat zorgen heeft over de mensenrechtensituatie in Noord-Mozambique en de vraag of de opbrengsten van het project in voldoende mate terecht komen bij de Mozambikaanse bevolking; onderwerpen waar Nederland zich samen met internationale partners in de dialoog met Mozambique ook voor inspannt.

¹ Kamerstuk 36 435 XVII, nr. 10.

Appreciatie motie

Total Energies informeerde eind oktober 2023 de internationale groep financiers en exportkredietverzekeraars, waaronder de Nederlandse ekv-uitvoerder Atradius Dutch State Business (ADSB), dat het in de komende maanden een hervatting van het project overweegt. Daarvoor is het noodzakelijk dat het project financiering kan trekken onder de door negen verschillende exportkredietverzekeraars gedekte leningen.

Nederland heeft als voorwaarde voor het weer toestaan van trekkingen gesteld dat voldoende maatregelen worden getroffen op het gebied van veiligheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo) zodat het project aan internationale standaarden blijft voldoen. Conform het eerste deel van het dictum van de motie van het lid Thijssen c.s. zal het kabinet daarom niet over gaan tot een beslissing alvorens een gedegen en integrale herbeoordeling van het project heeft plaatsgevonden. Het kabinet hecht eraan te benadrukken dat er op dit moment nog geen herbeoordeling van het project door ADSB aan de Staat is vorgelegd.

Het tweede deel van het dictum van de motie verzoekt het kabinet pas een beslissing te nemen nadat het herbeoordelingstraject vervolgens ook besproken is in de Kamer. Hiermee roept de motie op tot directe betrokkenheid van de Kamer bij de beslissing voor een ekv voor een individueel project. De bestaande werkwijze is dat de Kamer aan de voorkant de randvoorwaarden voor het ekv-beleid bepaalt, zoals vastgelegd in de Kaderwet financiële verstrekkingen Financiën en verschillende beleidsstukken, zoals op het gebied van mvo², anti-omkopingsbeleid³ of klimaat⁴. ADSB voert de ekv namens de Staat op basis van deze beleidskaders en randvoorwaarden uit. Het kabinet legt daarbij parlementaire verantwoording af via Kamerbrieven waaronder de jaarlijkse ekv-monitor en in debatten daarover. Het kabinet zal deze lijn bij de invulling van de motie Thijssen c.s. voortzetten teneinde de voorspelbaarheid en rechtszekerheid van de ekv te borgen.

Voor het project in Mozambique is hierbij van belang dat, zoals ook eerder gecommuniceerd aan de Kamer, het handelingsperspectief van de Staat zich bevindt binnen het kader van de reeds afgegeven polissen.⁵ Het betreft hier een exporteurspolis die is verstrekt aan maritieme aannemer Van Oord welke dekking biedt op de risico's van non-betaling en een financieringspolis die is verstrekt aan Standard Chartered Bank ten behoeve van de financiering voor het Nederlandse bestanddeel van de werkzaamheden. Vanwege de force majeure situatie kunnen geen trekkingen plaatsvinden onder de leningen tot Nederland en alle andere betrokken landen en financiers hebben ingestemd met een hervatting.

Om zo veel als mogelijk aan het verzoek van de Kamer tegemoet te komen zal het kabinet de Kamer, binnen de geldende juridische en commerciële randvoorwaarden, zo goed mogelijk informeren over de herbeoordeling van het project door ADSB en de beslissing van de Staat hierop.

Status project in Mozambique

Het LNG project in de regio Cabo Delgado in het noorden van Mozambique ligt sinds 2021 stil vanwege de force majeure situatie.⁶ Aan een

² Zie Kamerstuk 26 485, nr. 255, d.d. 6 februari 2018.

³ Zie Kamerstuk 36 200-IX, nr. 11, d.d. 17 november 2022.

⁴ Zie Kamerstuk 31 793, nr. 230, d.d. 3 november 2022.

⁵ Zie Kamerstuk 33 625, nr. 330, d.d. 28 mei 2021 en Aanhangsel Handelingen II 2020/21, nr. 2946.

⁶ Zie Kamerstuk 33 625, nr. 330, d.d. 28 mei 2021.

eventuele hervatting gaat een complex besluitvormingsproces vooraf waarbij een groot aantal financiers en exportkredietverzekeraars betrokken is.

Vanuit Nederland voert ADSB als uitvoerder van de ekv deze gesprekken. ADSB zal een hernieuwde due diligence uitvoeren waarbij het project wordt getoetst aan het Nederlandse beleid voor de ekv. Na afronding hiervan zal ADSB een advies voorleggen aan de Staat. De Staat zal vervolgens besluiten of het akkoord is met het weer toestaan van trekkingen onder de lening. Over dit besluit zal de Kamer worden geïnformeerd. Ook exportkredietverzekeraars en financiers uit andere landen waaronder de Verenigde Staten, Japan, het Verenigd Koninkrijk, Italië, Zuid-Afrika en de African Development Bank zullen de komende tijd op basis van hun eigen beleidskaders een besluit nemen tot het wel of niet hervatten van hun aandeel in het project.

De Staat zal naar verwachting op zijn vroegst begin volgend jaar een advies van ADSB met betrekking tot de herbeoordeling ontvangen. Zoals hierboven aangegeven, zal het kabinet niet over gaan tot een beslissing alvorens een gedegen herbeoordeling heeft plaatsgevonden. In deze herbeoordeling wordt ook de inbreng van het maatschappelijk middenveld meegenomen. Conform de toezegging van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking in het debat van 26 oktober 2023 heeft er op 30 oktober 2023 een gesprek plaatsgevonden tussen een delegatie van internationale en Mozambikaanse maatschappelijke organisaties en ambtelijke vertegenwoordigers van de Ministeries van Buitenlandse Zaken en Financiën. Ook ADSB en de ambassade in Maputo staan in contact met partijen die bij het project betrokken zijn waaronder Total, Van Oord, het maatschappelijk middenveld en de Mozambikaanse overheid.

Aandachtspunten bij de beoordeling van het project

Nederland heeft het recht behouden om het project voor een eventuele hervatting opnieuw te beoordelen op financiële, milieu- en sociale en veiligheidsrisico's. Dit betekent dat het project door ADSB getoetst zal worden aan nationale en internationale standaarden, waaronder de IFC Performance Standards en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights.

Een belangrijk aandachtspunt bij de eventuele herbeoordeling van het project zijn de aanbevelingen van het door Proximities Risk Consultancy uitgevoerde onafhankelijke onderzoek naar de veiligheidsbeoordeling die ten grondslag lag aan de beoordeling van het project door de Staat. De Kamer is hier op 21 februari 2023 en 19 juni 2023 over geïnformeerd.⁷ De uitwerking en implementatie van deze aanbevelingen zal integraal worden meegenomen bij een herbeoordeling van het project door de Staat. Om een onafhankelijke informatiepositie te kunnen waarborgen en de Staat integraal te kunnen adviseren over veiligheidsaspecten, in lijn met de aanbevelingen uit het Proximities rapport, wint ADSB voor de herbeoordeling extern advies in van een eigen onafhankelijke veiligheidsexpert. Ook andere aanbevelingen uit het Proximities rapport, waaronder het in hogere mate gebruik maken van lokale kennis, bijvoorbeeld op het gebied van mensenrechten, die aanwezig is bij lokale maatschappelijke organisaties en de Nederlandse ambassade in Mozambique, zullen extra aandacht krijgen in de herbeoordeling.

⁷ Zie Kamerstuk 26 485, nr. 407, d.d. 21 februari 2023 en Kamerstuk 26 485, nr. 424, d.d. 19 juni 2023.

Tot slot zal het kabinet, inachtnemende de motie Thijssen c.s., de Kamer blijven informeren over de stand van zaken van het project, het herbeoordelingsproces en de beslissingen hierover vanuit de Nederlandse Staat.

De Staatssecretaris van Financiën,
M.L.A. van Rij

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
G.E.W. van Leeuwen